

Kostendoelmatigheid Wmo

Factsheet 4 | Hulpmiddelen en diensten



Jos Blank en Alex van Heezik

Stichting Instituut Publieke Sector Efficiëntie Studies

Delft, januari 2025

Inleiding

Dit factsheet presenteert de resultaten van een analyse van de kostendoelmatigheid van de gemeentelijke dienstverlening op het gebied van hulpmiddelen en diensten in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De Wmo richt zich op het ondersteunen van mensen die niet genoeg zelfredzaam zijn of onvoldoende kunnen participeren. Bij hulpmiddelen en diensten gaat het om hulpmiddelen als rolstoelen en rollators, woonvoorzieningen (o.a. trapliften en aangepaste sanitaire voorzieningen), vervoersvoorzieningen (bijv. scootmobiel) en woon- en vervoersdiensten.

Het factsheet *Hulpmiddelen en diensten* is het laatste in een vierluik over de kostendoelmatigheid van de Wmo-dienstverlening door gemeenten. Eerder verschenen factsheets over de Wmo-categorieën:

- [Hulp bij het huishouden](#);
- [Ondersteuning thuis](#);
- [Verblijf en opvang](#).

Wat is kostendoelmatigheid?

We spreken hier over (kosten)doelmatigheid, maar in feite gaat het over productiviteit: de verhouding tussen de geleverde prestaties en de inzet van middelen. Wanneer we prestaties tussen organisaties onderling vergelijken, spreken we van kostendoelmatigheid. Als de doelmatigheid van een organisatie – in dit geval een gemeente – 100 procent is, betekent dit dat er geen enkele andere gemeente is die dezelfde prestatie levert tegen een lagere inzet van middelen.

Stel dat gemeente X een doelmatigheid van 60 procent heeft, dan is er een andere gemeente die dezelfde prestatie levert tegen slechts 60 procent van de middelen die gemeente X inzet. Gemeente X kan dus nog 40 procent kostenbesparingen realiseren. Omdat we hier alleen een dwarsdoorsnedeanalyse uitvoeren, vallen de begrippen productiviteit en doelmatigheid samen.

Hoe bepalen we de kostendoelmatigheid?

Econometrisch model

De kostendoelmatigheid van de dienstverlening bepalen we aan de hand van een econometrisch model (zie bijlage). Dit model beschrijft de relatie tussen de kosten van gemeenten voor de dienstverlening op het gebied van hulpmiddelen en diensten enerzijds en de geleverde prestaties en cliënt- en inkoopkenmerken anderzijds. In tegenstelling tot de analyses van de andere Wmo-voorzieningen is, vanwege ontbrekende gegevens, bij hulpmiddelen en diensten alleen de 'overhead ratio' (de verhouding tussen de uitvoeringskosten en de inkoopkosten) als inkoopkenmerk in het model opgenomen. De duiding van de verschillen in kostendoelmatigheid tussen gemeenten is hierdoor beperkt.

Omdat deze relatie mede wordt bepaald door de grootte van een gemeente, voeren we de analyses uit op vier verschillende grootteklassen van gemeenten; deze duiden we aan met grootteklasse I (kleine gemeenten) tot en met IV (grote gemeenten). De details zijn te vinden in de bijlage.

Welke gegevens gebruiken we?

De kosten van de dienstverlening meten we aan de hand van de beschikbare gegevens hierover bij het CBS en het dataplatform *Waarstaatjegemeente*. Als maat voor de geleverde prestaties hanteren we het

aantal cliënten dat van de diensten of voorzieningen gebruikmaakt. Daarnaast maken we gebruik van data over persoonskenmerken van de cliënten, zoals het aandeel van cliënten met een niet-westerse migratieachtergrond, het aandeel 60-plus en het aandeel cliënten met een inkomen lager dan 30.000 euro per jaar. Ook deze gegevens zijn verzameld uit genoemde databronnen.

Deze gegevens zijn grondig gescreend op hun juistheid en volledigheid. Nadat gemeenten met ontbrekende waarden zijn uitgefilterd, blijven er van de 344 gemeenten uiteindelijk 316 over waarmee een verantwoorde analyse mogelijk is. Voor een overzicht van de variabelen en een toelichting hierop verwijzen we naar de bijlage. Hierbij moet in acht worden genomen dat voor de afzonderlijke variabelen bijna altijd veel meer waarnemingen beschikbaar zijn. Bij de enkelvoudige beschrijvingen zijn in principe alle valide waarnemingen als uitgangspunt genomen.

Resultaten kostendoelmatigheid

Schaaleffecten

Uit de analyse blijkt dat de kosten per cliënt sterk samenhangen met de grootte van de gemeente. Naarmate een gemeente groter is, wordt de kostprijs per eenheid dienstverlening lager. Er is hier dus sprake van schaalvoordelen. Voor de grootste gemeenten is dit effect kleiner dan voor de andere gemeenten. Met andere woorden, de schaalvoordelen zijn geringer voor grote gemeenten.

Effecten cliëntkenmerken

Verder blijkt dat de kosten negatief samenhangen met het aandeel 60-plussers. Dat impliceert dat de kosten per eenheid dienstverlening voor deze groep cliënten gemiddeld lager liggen. Voor het aandeel cliënten met een niet-westerse achtergrond en het aandeel cliënten met een laag inkomen kon een dergelijk verband niet worden vastgesteld.

Effect overhead ratio

Een hoge overhead ratio heeft bij alle vier gemeentegrootteklassen een significant positief effect op de kosten en dus een negatief effect op de kostendoelmatigheid.

Omvang effecten: kostendoelmatigheid gerelateerd aan overhead

Figuur 1 brengt de doelmatigheidsscores van 316 gemeenten in beeld. Deze scores zijn alleen op basis van de overhead ratio berekend.

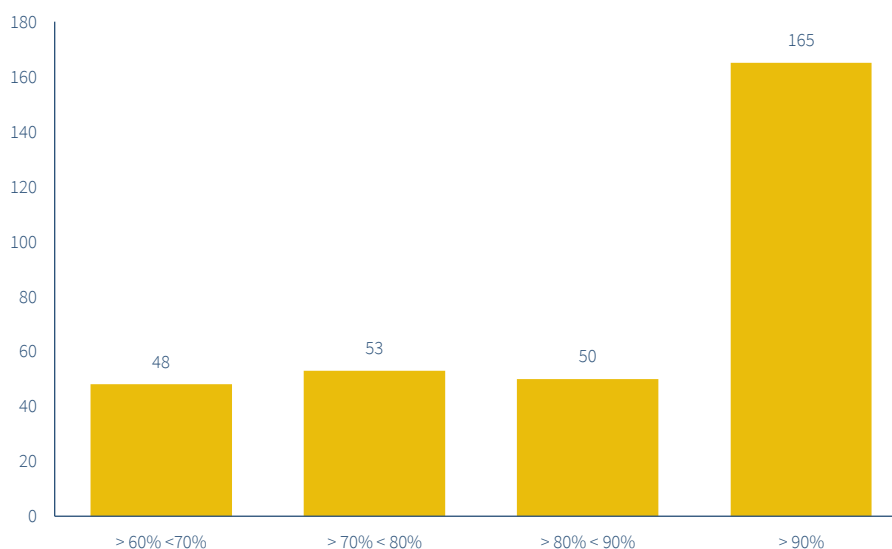
Figuur 1 Kostendoelmatigheid gemeenten gerelateerd aan overhead, hulpmiddelen en diensten (N = 316)



Uit figuur 1 blijkt dat de kostendoelmatigheid varieert van 66 tot 100 procent. Dit betekent dat er gemeenten zijn die dezelfde prestaties kunnen leveren met slechts 66 procent van de huidige middelen. Het gemiddelde van de doelmatigheidsscores is 87 procent. Dit impliceert dat een gemeente dezelfde prestaties kan leveren tegen gemiddeld 13 procent lagere kosten.

Figuur 2 toont de doelmatigheidsscores van de 316 gemeenten als histogram, waarmee een beter inzicht is te verkrijgen in de verdeling van de scores.

Figuur 2 Histogram kostendoelmatigheid gemeenten gerelateerd aan overhead, hulpmiddelen en diensten (N = 316)



Uit figuur 2 blijkt dat van de 316 gemeenten er 101 een doelmatigheidsscore hebben van lager dan 80 procent. Voor deze gemeenten lijkt kostenbesparing mogelijk, vooral voor de 48 gemeenten die een score van minder dan 70 procent hebben.

Zoals eerder aangegeven, hebben we statistisch gezien te maken met onzekerheidsmarges. De voorgaande uitkomsten zijn daarom ook nog iets nauwkeuriger te formuleren. Voor 79 procent van de gemeenten geldt dat zij met een zekerheid van meer dan 90 procent hun kostendoelmatigheid kunnen verbeteren.

Het effect van onbekende factoren: kostendoelmatigheid niet gerelateerd aan overhead

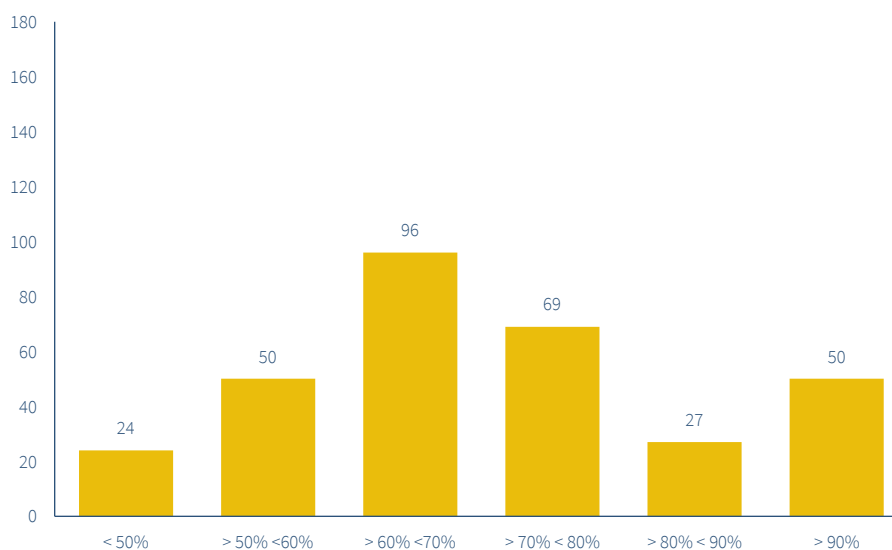
Daarnaast is er nog een schatting gemaakt van de kostendoelmatigheid die niet aan de overhead te relateren is. Deze zogenaemde niet-waarneembare kostendoelmatigheid wordt getoond in figuur 3. Daaruit blijkt dat de scores variëren van 20 tot 100 procent. Het gemiddelde van deze doelmatigheidsscores is 71 procent.

Figuur 3 Niet-waarneembare kostendoelmatigheid gemeenten bij hulpmiddelen en diensten (N = 316)



Figuur 4 laat de scores zien als histogram.

Figuur 4 Histogram niet-waarneembare doelmatigheid gemeenten bij hulpmiddelen en diensten (N = 316)



Uit de figuren blijkt dat er bij de niet-waarneembare kostendoelmatigheid nog grotere verschillen zijn. Waarschijnlijk gaat het hier vooral over inkoopmacht van gemeenten tegenover de marktmacht van aanbieders van hulpmiddelen en diensten of bestuurlijke verhoudingen binnen een samenwerking of gemeenschappelijke regeling. Het is ook goed denkbaar dat de ene individuele gemeente ‘gewoon’ beter is in het onderhandelingsproces dan de andere.

Het is belangrijk op te merken dat juist vanwege het ontbreken van een directe link met aspecten van de bedrijfsvoering, deze cijfers ook vervuild kunnen zijn door andere oorzaken zoals registratiefouten of boekhoudkundige correcties en dergelijke. Niettemin is het zinvol deze cijfers te laten zien, omdat ze een impuls kunnen zijn voor een verdere zoektocht naar mogelijke verbeteringen.

Resultaten samengevat

Effecten van schaal, cliëntkenmerken en overhead ratio

- De kosten van hulpmiddelen en diensten per cliënt hangen sterk samen met de grootte van de gemeente. Grotere gemeenten profiteren van schaalvoordelen, waardoor de kostprijs per eenheid dienstverlening lager wordt. Dit effect is echter minder uitgesproken bij de grootste gemeenten.
- De kosten hangen negatief samen met het aandeel 60-plussers. Dit betekent dat de kosten per eenheid huishoudelijke hulp voor deze groep cliënten gemiddeld lager liggen.
- Voor andere cliëntkenmerken (niet-westerse achtergrond en laag inkomen) kon geen significant verband worden vastgesteld.
- Een hoge overhead ratio heeft in alle gemeentegrootteklassen een significant positief effect op de kosten, wat resulteert in een lagere kostendoelmatigheid.

Doelmatigheidsverschillen gerelateerd aan overhead

- De kostendoelmatigheidsscores van 316 gemeenten berekend op basis van de overhead ratio variëren van 66 tot 100 procent, met een gemiddelde van 87 procent.
- Een aanzienlijk deel van de gemeenten scoort onder het gemiddelde, wat wijst op mogelijkheden voor kostenbesparingen zonder negatief effect op de prestaties.
- 79 procent van de gemeenten kan, met een zekerheid van meer dan 90 procent, de kostendoelmatigheid verbeteren.

Doelmatigheidsverschillen niet gerelateerd aan overhead

- Niet aan overhead gerelateerde kostendoelmatigheid varieert tussen 20 en 100 procent, met een gemiddelde van 71 procent.

Intervisie

De resultaten van dit onderzoek zouden gemeenten kunnen helpen bij goed vergelijkbare gemeenten (*peers*) hun licht op te steken en via intervisie zicht te krijgen op mogelijkheden om de doelmatigheid te verhogen. Welke *peers* dat zijn, hoe zij scoren op kostendoelmatigheid en hoe dat is beïnvloed door verschillende inkoopkenmerken, is op basis van de onderzoeksresultaten voor een groot aantal gemeenten vast te stellen. De uitkomsten daarvan kunnen op aanvraag beschikbaar worden gesteld.

Bijlage

Achtergrond

De gemeentelijke taken op het gebied van maatschappelijke ondersteuning zijn op hoofdlijnen geregeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning (Staatsblad, 2014), die in 2015 in werking is getreden. Het hoofddoel van de Wmo 2015 is (nieuwe) regels te stellen aan de gemeentelijke ondersteuning aan mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn of onvoldoende kunnen participeren, met name mensen met een beperking of chronisch psychische problemen. Het doel is hen zo lang mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen. Gemeenten moeten ook voorzieningen bieden voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang regelen voor mensen die hun thuissituatie hebben verlaten, bijvoorbeeld vanwege huiselijk geweld.

De Wmo laat gemeenten relatief vrij in de wijze waarop zij hun maatschappelijke ondersteuning vormgeven (Ter Haar, 2024). Deze beleidsvrijheid wordt echter beperkt door budgettaire restricties. Veel gemeenten kampen met tekorten door ontoereikende rijksbudgetten (SCP, 2022). Mede naar aanleiding van deze tekorten zijn het Ministerie van VWS en de VNG een gezamenlijk onderzoekstraject gestart naar de houdbaarheid van de Wmo 2015 op de lange termijn (Tweede Kamer, 2024).

De financiële problemen variëren per gemeente. Dit kan verband houden met specifiek sociaaleconomische en demografische omstandigheden, maar ook met verschillen in doelmatigheid. Sommige gemeenten voeren hun taken efficiënter uit en houden zo de kosten beter onder controle. Onderzoek naar de jeugdzorg toont aan dat er grote kostendoelmatigheidsverschillen tussen gemeenten bestaan (Blank, Heezik & Valdmanis, 2023). Dit suggereert dat het voor een deel van de gemeenten mogelijk is de doelmatigheid substantieel te verhogen, waardoor ruimte ontstaat om de financiële tekorten terug te dringen.

Omdat mogelijk hetzelfde geldt voor de Wmo-taken van de gemeenten is besloten om, als vervolg op het jeugdzorgonderzoek, de kostendoelmatigheid van de gemeentelijke uitvoering van de Wmo te analyseren. De gehanteerde methode sluit aan bij de aanpak van het jeugdzorgonderzoek, maar is op enkele onderdelen aangepast. Dit beschrijven we hierna.

Methodologie

Voor de berekening van de kostendoelmatigheid maken we gebruik van een kostenmodel. Een kostenmodel geeft de wiskundige relatie weer tussen de kosten enerzijds en de geleverde diensten en cliëntkenmerken anderzijds (Blank & Valdmanis, 2019; Fried et al., 2008). Daarnaast bevat het model een component die de kostendoelmatigheid weerspiegelt. Hierbij gaat het om het verschil in kosten tussen beste-praktijkgemeenten en andere gemeenten. Deze aanpak treffen we ook aan in een aantal andere studies (Alvarez et al., 2006; Blank, Heezik & Blank, 2023; Niaounakis & Blank, 2017). Aan de wiskundige vergelijking, waarin de verschillende componenten zijn verwerkt, voegen we ook een stochastische term toe voor specificatie- en meetfouten. De gebruikelijke prijzen voor de ingezette middelen zijn hier weggelaten, omdat we uitsluitend beschikken over dwarsdoorsnedegegevens en veronderstellen dat gemeenten te maken hebben met dezelfde lonen en prijzen. De te schatten relatie ziet er als volgt uit:

$$\ln(c) = a_0 + \sum_m b_m \ln(y_m) + \sum_k d_k \ln(z_k) + eff + err \quad (1)$$

Waarbij:

c = kosten;

y_m = productie van dienst m ;

z_k = percentage afwijkende kosten door omgevingsfactoren;

eff = percentage extra kosten door ondoelmatigheid;

err = specificatie- en meetfout.

a_0 , b_m , d_k zijn de te schatten parameters van het model. De parameter a_0 is de constante. De parameters zijn elasticiteiten en geven het effect weer van productiegroei op de groei van de kosten.

$$eff = \exp[-\sum_l \theta_l \ln(u_l)] \quad (2)$$

Waarbij:

u_l = inkoopkenmerk van een gemeente;

θ_l = te schatten parameters.

We maken gebruik van een methode die per cluster van vergelijkbare gemeenten een aparte schatting maakt. Grote steden als Amsterdam en Utrecht spelen dus bijvoorbeeld geen rol in de schatting voor een kleine gemeente als Roosendaal (Gld). We onderscheiden een beperkt aantal clusters op basis van gemeentegrootte.

Voordelen van deze methode zijn:

- We kunnen volstaan met een eenvoudige specificatie.
- Resultaten zijn veel nauwkeuriger dan die van één analyse van alle gemeenten tegelijkertijd.

Testen op betrouwbaarheid van het model:

- gangbare toetsen, zoals R^2 , t-toetsen et cetera;
- een scheefheidstest beantwoordt de vraag of er nog meer (niet-waargenomen) ondoelmatigheid is;
- verschillende sets van output, omgevings- en doelmatigheidsindicatoren zijn toegepast.

We kijken hiermee af van eerder uitgevoerde studies (Blank & Heezik, 2023; Blank, Heezik & Valdmanis, 2023), waarbij we gebruikmaakten van *locally weighted least squares*. In die studies namen we de mate van vergelijkbaarheid mee in de weging van de schattingen. Nadeel van deze methode is dat er een baaiert van uitkomsten ontstaat, die eigenlijk vragen om een vervolganalyse. De transparantie van de hier gepresenteerde uitkomsten is veel groter.

Inkoopkenmerk

Met vergelijking 2 berekenen we de kostendoelmatigheid van de dienstverlening die gerelateerd is aan verschillende inkoopkenmerken, zoals contractduur, type uitbesteding en bekostigingsvorm. Gegevens hierover zijn echter voor de Wmo-voorziening hulpmiddelen en diensten niet beschikbaar. Daarom is bij de analyse alleen de 'overhead ratio' als inkoopkenmerk in het model opgenomen. De overhead ratio is de verhouding tussen de (gesaldeerde) uitvoeringskosten en de programmakosten (inkoopkosten). Daarmee meten we de inspanning van een gemeente om de inkoop te managen.

Statistische beschrijving

Tabel B1 bevat een statistische beschrijving van de originele gegevens zoals gebruikt in de statistische analyse. Hierbij is nog geen selectie gemaakt van gemeenten die uiteindelijk in de analyse zijn meegenomen. Voor de analyse worden alleen de gegevens van die gemeenten gebruikt waarvoor geen van de variabelen ontbreken. In het geval van de overhead ratio zijn extreme waarden afgetopt. Het betreft hier een beperkt aantal gemeenten.

Tabel B1 Statistische beschrijving van alle gehanteerde variabelen in het model

Variabele	Observaties	Gemiddelde	Standaard-afwijking	Minimum	Maximum
Kosten	340	2439,398	4235,136	60,000	54967,000
Aantal cliënten	320	2299,063	4128,715	30,000	54875,000
Aandeel niet-westerse immigranten	323	0,048	0,051	0,005	0,407
Aandeel 60-plussers	323	0,790	0,048	0,614	0,914
Aandeel laag inkomen	323	0,575	0,073	0,005	0,748
Overhead ratio	344	0,215	0,188	0,010	0,500

Schattingsresultaten

De analyses worden uitgevoerd op vier verschillende databestanden, onderscheiden naar vier grootteklassen van gemeenten:

- tot 20.000 inwoners (N = 66);
- 20.001-35.000 inwoners (N = 107);
- 35.001-60.000 inwoners (N = 82);
- Vanaf 60.001 inwoners (N = 61).

Om ervoor te zorgen dat de doelmatigheidsmetingen van de individuele gemeenten die zich in de staarten van de clusters bevinden (bijvoorbeeld een gemeente met 19.950 inwoners) ook wordt gebaseerd op grotere gemeenten, hanteren we grotere (overlappende) grootteklassen voor de regressieanalyses:

- tot 30.000 inwoners (N = 145);
- 15.001-40.000 inwoners (N = 158);
- 25.001-70.000 inwoners (N = 158);
- vanaf 35.000 inwoners (N = 143).

Tabel B2 bevat de schattingsresultaten van de analyses per grootteklasse van gemeenten. De waarden met een statistische significantie van 5 en 10 procent zijn aangegeven met respectievelijk ** en *.

Tabel B2 Resultaten samengevat: parameterschattingen per grootteklasse gemeenten

	≤ 30.000	15.001-40.000	25.001-70.000	≥ 35.000
Constate	-1,451 **	-1,486 **	-1,243 **	-1,114 **
Aantal cliënten	0,741 **	0,617 **	0,728 **	0,916 **
Aandeel niet-westerse immigranten	0,004	0,001	0,013	0,026
Aandeel 60-plussers	-1,424 **	-0,914 **	-1,391 **	-2,411 **
Aandeel laag inkomen huishoudens	0,017	0,115	-0,247	-0,152
Overhead ratio	0,702 **	0,654 **	0,685 **	0,601 **
Aantal observaties	145	158	158	143
R-kwadraat	0,78	0,48	0,57	0,84
Log-likelihood	-30,71	-38,58	-27,97	-20,47

** p < 0,05; * p < 0,1

Namen 316 gemeenten in uiteindelijke analyse

Aa en Hunze	Borne	Eemnes	Hengelo
Aalten	Borsele	Eemsdelta	Het Hogeland
Achtkarspelen	Boxtel	Eersel	Hillegom
Alblasserdam	Breda	Eijsden-Margraten	Hilvarenbeek
Albrandswaard	Brielle	Eindhoven	Hilversum
Alkmaar	Bronckhorst	Elburg	Hoeksche Waard
Almere	Brummen	Enkhuizen	Hof van Twente
Alphen aan den Rijn	Brunssum	Enschede	Hollands Kroon
Alphen-Chaam	Bunnik	Epe	Hoogeveen
Altena	Bunschoten	Ermelo	Hoorn
Ameland	Buren	Etten-Leur	Horst aan de Maas
Amersfoort	Capelle aan den IJssel	Geertruidenberg	Houten
Amsterdam	Castricum	Geldrop-Mierlo	Huizen
Apeldoorn	Coevorden	Gemert-Bakel	Hulst
Arnhem	Cranendonck	Gennep	Kampen
Assen	Culemborg	Gilze en Rijen	Kapelle
Asten	Dalfsen	Goes	Katwijk
Baarle-Nassau	Dantumadiel	Goirle	Kerkrade
Baarn	De Bilt	Gorinchem	Koggenland
Barendrecht	De Fryske Marren	Gouda	Krimpen aan den IJssel
Barneveld	De Ronde Venen	Groningen	Krimpenerwaard
Beek	De Wolden	Gulpen-Wittem	Laarbeek
Beekdaelen	Delft	Haaksbergen	Land van Cuijk
Beesel	Den Haag	Haarlem	Landgraaf
Berg en Dal	Den Helder	Haarlemmermeer	Landsmeer
Bergeijk	Deurne	Halderberge	Lansingerland
Bergen L	Deventer	Harderwijk	Laren
Bergen NH	Diemen	Hardinxveld-Giessendam	Leeuwarden
Bergen op Zoom	Dijk en Waard	Harlingen	Leiden
Berkelland	Dinkelland	Hatterm	Leiderdorp
Bernheze	Doesburg	Heemskerk	Leidschendam-Voorburg
Best	Doetinchem	Heemstede	Lelystad
Beuningen	Dongen	Heerde	Leudal
Beverwijk	Drechterland	Heerenveen	Leusden
Bladel	Drimmelen	Heeze-Leende	Lingewaard
Blaricum	Dronten	Heiloo	Lisse
Bloemendaal	Druuten	Hellendoorn	Lochem
Bodegraven-Reeuwijk	Echt-Susteren	Hellevoetsluis	Loon op Zand
Boekel	Edam-Volendam	Helmond	Lopik
Borger-Odoorn	Ede	Hendrik-Ido-Ambacht	Losser

Maasdriel	Opsterland	Soest	Waalre
Maasgouw	Oss	Someren	Waalwijk
Maashorst	Oude IJsselstreek	Son en Breugel	Waddinxveen
Maassluis	Ouder-Amstel	Stadskanaal	Wageningen
Maastricht	Oudewater	Staphorst	Waterland
Meerssen	Overbetuwe	Stede Broec	Weert
Meerijstad	Papendrecht	Steenbergen	West Betuwe
Meppel	Peel en Maas	Steenwijkerland	West Maas en Waal
Middelburg	Pekela	Stein	Westerkwartier
Midden-Delfland	Pijnacker-Nootdorp	Súdwest-Fryslân	Westerveld
Midden-Groningen	Purmerend	Terneuzen	Westerwolde
Moerdijk	Putten	Terschelling	Westland
Molenlanden	Raalte	Texel	Weststellingwerf
Montferland	Reimerswaal	Teylingen	Westvoorrie
Montfoort	Renkum	Tiel	Wierden
Mook en Middelaar	Renswoude	Tilburg	Wijchen
Neder-Betuwe	Reusel-De Mierden	Tubbergen	Wijdmeren
Nederweert	Rheden	Tynaarlo	Wijk bij Duurstede
Nieuwegein	Rhenen	Tytsjerksteradiel	Winterswijk
Nieuwkoop	Ridderkerk	Uitgeest	Woensdrecht
Nijkerk	Rijssen-Holten	Uithoorn	Woerden
Nijmegen	Rijswijk	Urk	Woudenberg
Nissewaard	Roerdalen	Utrecht	Zaanstad
Noardeast-Fryslân	Roermond	Utrechtse Heuvelrug	Zaltbommel
Noord-Beveland	Roosendaal	Valkenburg aan de Geul	Zandvoort
Noordenveld	Rotterdam	Valkenswaard	Zeewolde
Noordoostpolder	Rozendaal	Veendam	Zeist
Nuene, Gerwen en Nederwetten	Rucphen	Veenendaal	Zevenaar
Nunspeet	Schagen	Veere	Zoetermeer
Oegstgeest	Scherpenzeel	Veldhoven	Zoeterwoude
Oirschot	Schiedam	Velsen	Zuidplas
Oisterwijk	Schiermonnikoog	Venlo	Zundert
Oldambt	Schouwen-Duiveland	Venray	Zutphen
Oldebroek	's-Hertogenbosch	Vijfheerenlanden	Zwartewaterland
Oldenzaal	Simpelveld	Vlaardingen	Zwijndrecht
Olst-Wijhe	Sint-Michielsgestel	Vlieland	Zwolle
Oost Gelre	Sittard-Geleen	Vlissingen	
Oosterhout	Sliedrecht	Voerendaal	
Ooststellingwerf	Sluis	Vught	
Opmeer	Smallingerland	Waadhoeke	

Literatuur

- Alvarez, A., Amsler, C., Orea, L., & Schmidt, P. (2006). Interpreting and testing the scaling property in models where inefficiency depends on firm characteristics. *Journal of Productivity Analysis*, 25(3), 201-212.
- Blank, J. L. T., & Heezik, A. A. S. van. (2023). *Doelmatig personeelsbeleid | Factsheet*. Delft: IPSE Studies.
- Blank, J. L. T., Heezik, A. A. S. van, & Blank, B. (2023). Productivity and efficiency of central government departments: a mixed-effect model applied to Dutch data in the period 2012-2019. *Journal of Public Sector Economics*, 47(3), 17. <http://doi.org/10.3326/pse.47.3.2>
- Blank, J. L. T., Heezik, A. A. S. van, & Valdmanis, V. G. (2023). *Jongleren in de jeugdzorg. Empirisch onderzoek naar de relatie tussen inkoop en kostendoelmatigheid van de jeugdzorg in Nederlandse gemeenten*. Delft: IPSE Studies.
- Blank, J. L. T., & Valdmanis, V. G. (2019). *Principles of productivity measurement; an elementary introduction to quantitative research on the productivity, efficiency, effectiveness and quality of the public sector* (third edition). Delft: IPSE Studies.
- Fried, H. O., Lovell, C. A. K., & Schmidt, S. S. (2008). *The measurement of productive efficiency and productivity growth*. New York: Oxford University Press.
- Niaounakis, T. K., & Blank, J. L. T. (2017). Inter-municipal cooperation, economies of scale and cost efficiency: an application of stochastic frontier analysis to Dutch municipal tax departments. *Local Government Studies*, 43(4), 533-554. <http://doi.org/10.1080/03003930.2017.1322958>
- SCP. (2022). *Uitdagingen in het sociaal domein. Nieuwe gemeentebesturen aan zet*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Staatsblad. (2014). *Jaargang 2014, nr. 280, Wet van 9 juli 2014, houdende regels inzake de gemeentelijke ondersteuning op het gebied van zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen en opvang (Wet maatschappelijke ondersteuning 2015)*. Den Haag: Kennis- en exploitatiecentrum officiële overheidspublicaties.
- Ter Haar, B. (2024). *Historische analyse Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Onderdeel van het houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Tweede Kamer. (2024). *Vergaderjaar 2023-2024, 29538, Zorg en maatschappelijke ondersteuning, nr. 357: brief van de staatssecretaris van WWS over de stand van zaken omtrent het houdbaarheidsonderzoek Wmo 2015 van 5 februari 2024*. Den Haag: Tweede Kamer der Staten-Generaal.
- Wind, M., & Uenk, N. (2020). *Monitor Gemeentelijke zorginkoop 2020. Stand van zaken inkoop diensten in het kader van Wmo 2015 en Jeugdwet*. Lunteren: Public Procurement Research Centre.

Colofon

Over het onderzoek

Dit factsheet presenteert resultaten van onderzoek dat deel uitmaakt van het IPSE Studies onderzoeksprogramma 2024-2026 (*Publieke productiviteit gemeten: uitvoeringsorganisaties, gemeenten en sectoren*). Het onderzoeksprogramma wordt gesubsidieerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) in het kader van het programma Kennis van de Overheid.

Uitgave

Stichting IPSE Studies
Delft, januari 2025

ISBN

9789083503714

IPSE Studies

E: info@ipsestudies.nl
W: www.ipsestudies.nl

© 2025 Stichting Instituut Publieke Sector Efficiëntie Studies. Alle rechten voorbehouden. Citeren uit deze publicatie is toegestaan onder vermelding van de bron. Bestanden mogen op een server geplaatst worden mits het digitale bestand (rapport) intact blijft en de bron wordt vermeld.
